

Стійкий олов'яний солдатик

Ганс Крістіан Андерсен

Жили колись двадцять п'ять олов'яних солдатиків — усі рідні брати, бо народилися вони з однієї старої олов'яної ложки. Рушниці в руці, дивляться прямо вперед, а мундири, червоні з синім, дуже гарні! Вони лежали в коробці. От її відкрили, і найперше, що вони почули на світі,— були слова: "Олов'яні солдатики!" Це вигукнув маленький хлопчик і заплескав у долоньки.

Хлопчик одержав їх тому, що був день його народження, і він одразу ж почав розставляти їх на столі.

Всі солдатики були подібні один до одного, лише двадцять п'ятий відрізнявся від своїх братів: у нього була тільки одна нога. Його виливали останнім, і олова на нього не вистачило. Але і на своїй одній нозі він стояв рівно і твердо, як решта на своїх двох. Та саме він і відзначився своїми пригодами.

На столі, де їх поставили, було багато інших іграшок, а найбільше впадав у око чудовий палац з картону. Крізь маленькі вікна можна було заглянути всередину і побачити залу. Перед палацом стояли маленькі дерева. Вони оточували маленьке дзеркальце, що було ніби справжнє озеро. На озері плавали воскові лебеді і милувалися своїм віддзеркаленням у цьому озері. Усе було дуже миле, але наймилішою за все була маленька дівчинка, яка стояла на порозі відчинених дверей палацу. Вона теж була вирізана з картону, спідничка її була з найтоншого батисту, а маленька вузька блакитна стьожка спускалася з плечей до пояса. Посередині стьожки була прикріплена яскрава блискітка, така завбільшки, як усе личко дівчинки. Дівчинка була балерина. Вона стояла на одній нозі, простягнувши руки вперед, а другу свою ногу підняла так високо, що олов'яний солдатик не міг її побачити і подумав, що у дівчинки, як і в нього, тільки одна нога.

"От дружина для мене,— подумав він.— Але вона така знатна, вона живе в палаці, а я маю лише коробку, та й у тій нас аж двадцять п'ять. Це ж не місце для неї! Проте я повинен з нею познайомитися!"

І, випроставшись, він сховався за табакеркою, що стояла на столі. Звідти він міг дивитись на маленьку чарівну дівчинку, яка все стояла на одній нозі, не втрачаючи рівноваги.

Коли настав вечір, решта олов'яних солдатиків прибула в свою коробку, а люди в домі пішли спати. От тоді іграшки почали гратися в "гості" і в війну, а потім влаштували бал. Олов'яні солдатики заметушились у своїй коробці, бо їм теж хотілося взяти участь в іграх, а грифель пішов витанцьовувати на дошці. Знявся такий галас, що прокинулась канарка і теж зацвірінкала, та все віршами. Тільки двоє не рушили з місця — це були олов'яний солдатик і балерина. Вона трималась рівно на носочках, розкинувши обидві руки. Він був теж непохитний на своїй одній нозі й на мить не зводив з неї очей.

Годинник пробив дванадцять — і раптом тарох! — з табакерки зіскочила покришка. Але там був зовсім не тютюн, ні, а маленький чорний чортик — троль, майстерно зроблений.

— Олов'яний солдатику! — крикнув троль.— Не дивись на те, що тебе не стосується!

Але олов'яний солдатик удав, начебто зовсім нічого й не чує.

— Ну, добре ж, почекай до ранку! — сказав троль.

Вранці прокинулись діти і поставили олов'яного солдатика на вікно. І чи то троль зробив, чи протяг, але вікно раптом відчинилося, і солдатик полетів сторч головою з третього поверху. Це був жахливий політ! Він летів догори ногою і уткнувся каскою та багнетом між камінням бруку.

Служниця і маленький хлопчик одразу побігли вниз шукати солдатика. Шукали, шукали і мало не наступили на нього, але все-таки не знайшли.

Якби солдатик закричав: "Я тут!" — вони б, звичайно, його знайшли, але він вважав, що йому не личить галасувати, тому що він був у мундирі.

Раптом пішов дощ. Краплі падали все частіше, і нарешті почалася злива.

Коли вона минула, прибігли два вуличні хлопчики.

— Дивись! — закричав один.— Он лежить олов'яний солдатик. Давай пустимо його плавати.

Вони зробили з газети човника, поставили посередині солдатика, і він поплив униз рівчаком. Обидва хлопчики бігли поряд і плескали в долоні. О, рятуйте! Які хвилі билися в рівчаку і яка була течія! Адже злива була сильна, і паперовий човник то підкидало вгору та вниз, то так швидко крутило, що олов'яний солдатик аж тремтів, але він лишався непохитним, не мінився в обличчі, дивився прямо вперед і тримав рушницю в руці. Раптом човник опинився під довгим містком,— там було темно, як колись у коробці.

"Куди ж я потраплю? — думав солдатик.— Це все витівки троля! Ох, коли б ще тут, у човнику, сиділа балерина, хай тоді було б і вдвічі темніше!"

Раптом вистрибнув великий водяний пацюк, що жив під містком.

— А паспорт у тебе є? — запитав він.— Покажи паспорт!

Але олов'яний солдатик мовчав і тільки міцніше стискав рушницю.

Човник понесло далі, а пацюк плив за ним.

Брр-р... як клацав він зубами і кричав зустрічним тріскам та соломинкам:

— Тримайте його! Держіть його! Він не заплатив мита! Він не показав паспорта!

Але течія була щодалі сильніша. Олов'яний солдатик помітив попереду світло, місток закінчувався, але тут почувся такий гуркіт, що злякав би найхоробрішу людину. Подумайте тільки! За містком рівчак кінчався, і вода спадала у великий канал. Це для солдатика було так само небезпечно, як для нас кинутися у водоспад.

Водоспад був так близько, що човна уже ніщо не могло зупинити, його рвонуло. Бідний олов'яний солдатик тримався непохитно, як міг; ніхто не сказав би, що він хоч оком кліпнув. Човен крутився, наповнився водою по вінця і став тонути. Олов'яний

солдатик стояв по шию у воді. Човен поринав усе глибше, більше й більше розлазився папір. От вода вже над головою солдатики. Він згадав у цю хвилину маленьку чарівну балерину, яку вже ніколи не побачить, і в вухах його лунала пісня:

Вперед, вперед, о воїне!

Сміливо йди на смерть!

І от папір зовсім подерся, і олов'яний солдатик пішов на дно. Але в цю мить його проковтнула велика риба.

Ох, як темно було у неї всередині! Ще темніше, ніж під містком у рівчаку, і до того ж дуже тісно. Але олов'яний солдатик лишався непохитним і лежав, випроставшись з рушницею в руках.

Риба заметалася на всі боки, виробляла жахливі стрибки. Нарешті вона зовсім затихла. І раптом,— ніби блискавка майнула. Стало раптом світло, і хтось закричав голосно:

— Олов'яний солдатик!

А сталося так: рибу впіймали, понесли на базар, продали, звідти вона потрапила на кухню, тут куховарка розрізала її великим ножом, схопила двома пальцями солдатики за спину і понесла в кімнату. Всі хотіли побачити незвичайного чоловічка, який зробив у риб'ячому животі таку мандрівку.

Але олов'яний солдатик не загордився. Його поставили на стіл. Ні, подумайте тільки, які чудеса трапляються на світі,— олов'яний солдатик опинився в тій самій кімнаті, де був раніш; він бачив тих самих дітей, і ті самі іграшки стояли на столі, і розкішний палац з чарівною маленькою балериною. Вона так само трималася на одній нозі, а другу відкинула високо в повітря. Вона також була непохитна. Це зворушило олов'яного солдатики, він мало не заплакав оловом, але це ж йому не личило.

Він тільки дивився на неї, та вона не вимовила ані слова.

Раптом один з хлопчиків схопив солдатики і, ні з того ні з сього, кинув його просто в палаючу піч; певне, це його напоумив троль з табакерки.

Солдатик стояв, освічений яскравим полум'ям, і йому було дуже жарко, але, чи було це від вогню, чи від кохання, він і сам не знав. Фарби на ньому зовсім злиняли,— чи від суму, чи під час мандрівки, теж ніхто не знав. Він дивився на маленьку балерину, вона на нього, і він відчув, що тане, але все ще стояв непохитно з рушницею на плечі. Раптом двері в кімнату розчинилися. Протяг підхопив балерину, і вона, як метелик, пурхнула в пічку, просто до олов'яного солдатики, запалала яскравим полум'ям — і її не стало. А олов'яний солдатик розтанув у грудочку, і коли робітниця другого дня вигрібала золу, вона знайшла у пічці маленьке олов'яне серце. Від балерини залишилася тільки блискітка, але й та почорніла, як вугілля.